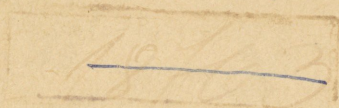

Anton Rahula

MAIMU

Laste jõulunäidend
kolmes pildis

EESTI HARIDUSLIIDU KIRJASTUS
Tallinnas 1931

Anton Rahula

MAIMU

Laste jõulunäidend
kolmes pildis

EESTI HARIDUSLIIDU KIRJASTUS
Tallinnas 1931

2

Näidendi ettekandmise loa annab E. Haridusliit. Maanäitelavadel tuleb maksta iga ettekande eest autori tasu 2 kr., linnateatritel kokkuleppel Haridusliiduga.

A-7972

Tegelased:

Kõrgemäe Anu
Liisi, ta tütar
Maimu, Anu kasulaps
Metsakuningas
4 haldjat
2 hunti
1 jänes

Tegelaste iseloomustus ja riietus.

ANU

Lesknaine keskmistes eluaastais, kes oma tüdart Liisit väga hellitab, talle alati õiguse annab ja oma ärahellitatud last pimedast pääst usub. Kasutütre vastu on ta aga halb ja ülekohtune, püüdes kõik süüd ajada tema kaela.

LIISI

Nagu hellitatud laps kunagi, uhke ja isekas; tihti ka valelik. Olles Maimust paar aastat vanem (umbes 13-aastane) on ta õppimiselt siiski Maimust taga. Viimane asjaolu annab talle põhjust Maimut kadestada ja vihata. Ta on üsna korralikult riides.

MAIMU

Vaenelaps, on alandlik ja hää, püüdes igapidi olla kasuema ja kasuõe meelepärast. Ta kannab vaikselt ülekohut, mis talle osaks saab, kuid viimati lõpeb ta kannatus ja ta põgeneb nagu kaitsetu lind paksu metsa, otsides inimlikumaid kasuvanemaid. Ta riietus on lihtne, kuid korralik.

METSAKUNINGAS

Hall vanake, pika valge habemega. Tal on pääs kuldkroon, seljas pikk roheline samblakarva kuub laiade ja pikkade käistega ja käes on tal pikk kuldkepp. Käik on tal aeglane ja majesteetlik. (Soovitav on, et seda osa mängiks mõni täiskasvanu.)

HALDJAD

Enam-vähem ühepikkused tütarlapsed valgeis riideis ja pääs haldjapärjad või kroonid; jalas valged sukad ja pehmed kingad või sussid.

HUNDID

Suuremad poisid pahupidi mustades kasukais ja hundiparukais. Hundid käivad püsti ja nende liikumine on aeglane.

JÄNES

Üks vähem pois harilikus pintsakus, mille seljaguse ääre külge kinnitatagu lambanahkne tuttsaba. Pääs on jänesel jänese parukas. Jänes tippab jänese kombel ja ta liikumine on elav ning kiire nagu jänesel kunagi.

Esimene pilt.

(Liisi ja Maimu tulevad koolist. Käes on neil raamatud.)

LIISI

(Ees sisse tulles, vihaselt tõeldes): Mul mõni trööstija! (Maimu häält järele tehes.) Ära kurvastal! Saad kevadeks paremal! Nagu ma seda paremat tahaksin. Mul ükskõik, millega nad seda tunnistuselipakat määrivad. Ja kuhu siis need kahed jäävad, kui sinusugused neljad eest ära nopivad?

MAIMU

Oleks see minu teha, Liisi, siis annaksin kõik oma neljad sulle ja võtaksin sinu kahed endale.

LIISI

(Irooniaga): Sa teeksid seda! ? Sina, kes muust ei mõtlegi kui hääst tunnistusest ja selleks kogu oma vaba aja õppimisega raiskad. Kus mul mõni häädu! Ta vahetaks! Oleks sul ta minu oma sarnane, mis sa teeksid? Sa, virinake, nutaksid kogu jõulude aja. Aga vaata, mina ei nuta! Ei nuta jah! Pole nii viletsakene nagu sina!

MAIMU

Liisi, miks sa's minule pahane oled?
Ma ei ole ometi siin süüdi. Ma näeksin . . .

LIISI

Sa näeksid! Mis sa näeksid?.. Oled jah süüdi! Kes käskis nii edev olla. Kui vähegi teab, kohe käsi püsti (Maimu häält aimates:) „Ma tean! Ma tean! Ma ütlen! Ma ütlen!“ Kas arvad, et ma seepärast nii loll olen, et kohe sõrmi harki üles ei aja? Tean palju rohkemgi kui sina, aga kes siis nii edev tahab olla.

MAIMU

(Vaikib.)

LIISI

(Vähese vaikimise järele): Aga kas tead Maimu, mina oma tunnistust küll emale ei näita, ja sina ka ei tohil! Kas kuuled?

MAIMU

(Aralt): Aga, Liisi, kui ema küsib?

LIISI

Küsib! Mis sest, et küsib. Ütleme, et pole tunnistusi saanudki.

MAIMU

See on aga vale, Liisi. Ega sa ometi valetada taha?

LIISI

Ah, mis vale! Sul iga tühine ütlemine kohe vale!

MAIMU

Kuigi me nii ütleme, ema saab külast ikkagi teada, et tunnistused anti.

LIISI

Kellelt ta seda teada saab? Kes oma tunnistust talle näitama hakkab, ja kas tal tuleb meele seda ise küsida? Küll oled sa aga arg! (Pilkavalt.) Ei näh, sa kiheled ju oma nelju emale näidata. Noh, otsi aga nad ruttu üles ja ruttu näitamal Jookse emale külla järele! .. Aga kas arvad, et sa selle eest kiitust saad? Ah! Ema ei salli sind sellegipärast. Peksa saad ja söömata jääd nagu ennegi! Kasevitsad just sinu jaoks kasvanud ongi.

MAIMU

(Nutuselt): Liisi, miks sa nii räägid? Ära mõtle, ei taha ma oma nelju kellelegi näidata ega sind millegagi kurvastada. Kui aga ema küsib, siis peab ometi näitama, sest ega valetada ikkagi tohi.

LIISI

(Vähese mõtlemise järele): Aga kas tead mis, Maimu!

MAIMU

Noh?

LIISI

Sa ütlesid ennist, et võtaksid kõik mu kahed endale, kui see oleks sinu teha. Vahetame tunnistused ära! Ma annan sulle kohe kaks toopi pähkleid päälekauba.

MAIMU

Mul on ju teine nimi.

LIISI

Ah mis nimi! Nimega saame hakkama. Mul on hää kummi, sellega kustutame nimed maha ja kirjutame uued asemele. Ma oskan kaunis hästi õpetaja käekirja järele teha.

MAIMU

(Vaikib.)

LIISI

Aga me peame ruttu tegema, ema jõuab ehk varsti tagasi ja siis on kõik hilja.

MAIMU

Aga, Liisi . . .

LIISI

Mis „aga“, anna aga tunnistus ruttu siial

MAIMU

(Vaikib.)

LIISI

(Pilkavalt): Ei taha anda! Ma teadsin kohe, et sul tast kahju on.

MAIMU

Liisi, mul ei ole tast kahju. Annaksin ta häämeelega sulle, ehk oleksid siis ka minu vastu natuke parem, aga . . .

LIISI

Jälle „aga“, mis aga see siis on?

MAIMU

Aga õpetajad? Kui me küll ema nii pe-tame, neid me ometi ei saa petta. Ja mis ütleavad nad, kui asjast aru saavad? — Ei, Liisi, ma ei tee seda ega taha ka su pähkleid.

LIISI

Kui ninakas! Siis sa ei tee?

MAIMU

(Tasa): Eil!

LIISI

(Kõrvale): No oota sa, kangekaelne! (Lähe-neb ennast hääks tehes Maimule.) Kuule, Maimu, ma naljatasin niisama. Ega ma teda endale tahagi. Igaühel olgu ikka oma, aga sa näita kord teda mulle! Koolimajas ei pannud hästi tähele.

MAIMU

(Käega lüües): Ah, mis me sellest nii palju räägime. Ega ta nii hää olegi kui arvad. Läheme parem vaatame, ehk on ema tagasi tulnud ja saame teda kuidagi aidata!

LIISI

Või nii uhke kohel! Ei taha isegi teda mulle näidata! Noh, ole aga pääle niisugune!

MAIMU

(Paha aimamata): Ega ma teda sulle vaadata keela. (Näitab tunnistust.) Vaata, siin ta on!

LIISI

(Võtab tunnistuse enda kätte, vaatab teda veidi aega ja rebib siis puruks.)

MAIMU

(Kohkunult): Liisi, mis sa nüüd tegid!? (Nutab.)

LIISI

Pane nüüd kohe töinamal! Vaata, ma teen oma ka tükkideks. (Rebib ka oma tunnistuse puruks. Siis Maimule.) Noh, kas jäta vesistamise järele või?

MAIMU

(Nutab vaikselt edasi.)

LIISI

Ah sa ei kuule mind! Ma karvustan
sind, kui sa veel nutad!

MAIMU

(Endine.)

LIISI

(Karvustab): Kas jääd vait, mis?

MAIMU

(Nutuga): Ai, ai! Liisi, ära tee!

EMA

(Sisse tulles): Noh, mis kisa ja nutt siin
jälle on?

MAIMU

(Jätab nutu.)

LIISI

(Teeb ennast nutma.)

EMA

(Liisi juure minnes): Mis sul on, mu laps?
Kas ta tegi sulle jälle midagi?

LIISI

(Nutuga): Jah!

EMA

(Kurjustades Maimule): Oh sina aiti laps!
Räägi, mis sa talle tegid, või ma otsin
sulle pinust midagi!

MAIMU

Ema, ma ei ole talle midagi teinud!
Ta ise . . .

LIISI

Jah, ise! Aja nüüd jälle valeks! . . Sai-
me täna koolist tunnistused.

EMA

Või tunnistused! Räägi aga edasi,
laps, küll ma seda võrukaela õpetan!

LIISI

(Räägib hekkides edasi): Jah, tunnistused.
Mul oli hää tunnistus, Maimul aga halb.
Ta oli mulle kade ja rebis esmalt minu
tunnistuse puruks, siis oma!

MAIMU

(Valuga): Liisil!

EMA

Või veel Liisil! Oi, oi, oi! Kuule, kuule,
mis sa kõik ära ei tee. Oh sina pahur
laps! Kas olen vähe su eest hoolitsenud!
Väikese väetina, kui su ema suri, võtsin
su enda juure, kasvatasin sind nagu oma
last. Ja nüüd: üks pahandus teise pihta.
Ons see su tänu, sõnakuulmatu tüdruk?

MAIMU

(Nutuga): Ema, ma ei ole midagi . . .

EMA

Vait! Veel vastu ajama ja salgama!
Võta keripuud ja hakka lõnga kerimal!
Täna jääd jälle söömata, küll siis ükskord
mõistlikumaks lähed.

MAIMU

(Rahuneb ja pühib silmi.)

EMA

Noh, kerima kiiresti, mis sa siin veel
konutad!

MAIMU

(Istub keripuude taha ja hakkab kerima.)

EMA

(Liisi pääd silitades): Ära kurvasta midagi,
laps! Ma lähen kas või täna koolimajja
ja lasen sulle uue tunnistuse kirjutada!

LIISI

Ei, ema, ära mine ühti. Kui õpetajad
seda kuulevad, nad saavad Maimule väga
kurjaks.

EMA

(Härdudes): Sul on kuldaväärt süda, kal-
lis laps!.. Isegi tema (näitab Maimu poole)

eest palud sa. Ei-noh, mis ma's sinna koolimajja lähen. (Lahkesti ja meelitavalt.) Aga, Liisike, nüüd läheme sööma. Kūpsetasin sulle magusaid pannkooke. Pärast ehk lähevad külmaks. (Võtab Liisi ümbert kinni. Mõlemad ära.)

MAIMU

(Pärast ema ja Liisi äraminekut laseb kera sülle, ohkab. Vaatab paar korda käristatud tunnistuste tükkidele. Tõuseb üles, korjab mõned tükid põrandalt üles ja paneb need lauale. Vaatab neid veidi aega vaikides, siis langeb kummuli nende üle lauale ja nutab.)

Eesriie.

Teine pilt.

Talvine mets. Keset lava lumine känd ja ümber ringi lumised põõsad ja kuused.

MAIMU

(Tuleb paremalt. Tal on kompsuke käes ja vanad üliriided seljas. Astub aeglaselt, vahete-vahel seisatades ja enda ümber vaadates. Näeb kännu, astub selle juure ja istub väsinult kännule.) Oh-jah! Puhkaksin siin veidi ja ruttaksin jälle edasi. Ehk leian hääde inimeste juures öömaja! Võõrasema oli täna väga kuri. Ei julgenud enam sinna jääda. Ei jõudnud neid hoope kanda, mis ta mulle halastamatult jagas. . . Jah, vilets on vaeselapse elu! Kõigile jõuab kallid jõuluõhtu; kõik on rõõmsad soojas ja valges toas, aga sa ole kerjuse kombel metsas keset lumiseid kuuski ja page inimese eest! Inimese eest, kes ennast su emaks nimetab! (Tõmbab kasuka enda ümber koomale, haigutab.) Väsimus! Olen vist kodust kaunis kaugemale joosnud. Oh, et siin ainustki maja ümbruses pole, kus võiksini veidi puhata. (Tõuseb püsti, astub raskesti ja väsinult mõne sammu ja jääb uuesti seisma.) Väsimus on liig suur, jalad ei kuule enam sõna. Ei suuda enam edasi minna. (Tuleb kännu juure tagasi ja istub selle juure lumele. Vaatab üles, paluvalt.) Külmataat, ole armuline väikesele Maimule ja ära näpista teda liig tugevasti. Maimu peab oma jõuluõhtu siin mööda saatma!

(Paneb pää kännule ja uinub magama.)

(Kaugemalt on kuulda huntide ulumist, mis kordkorralt läheneb. 2 hunti tuleb pahemalt.)

I HUNT

Uh-uul! uh-uul! Inimesed peavad jõule, hääd-paremat nina ees, aga sa, vana hunt, tunne külma ja nälga, nälg ja külm! Uh-uul!

II HUNT

Uh-uul! Ehk halastab Metsakuningaski meie pääle, uh-uul!

I HUNT

(Näeb magavat Maimut, röömsasti teisele): Oh-oo! Siin on meile päris jõuluõhtu suutäis! Suu jookseb larinal vett, kui niisugust kõhutäit näed. Et me seda ennem ei näinud. Aga nüüd ajaviitmatult jaole! (Tahab tormata Maimu kallale.)

II HUNT

(Teda tagasi hoides): Ära puutu teda!

I HUNT

Aga mispärast?

II HUNT

Kas sa teda's ei tunne? See on ju hää Maimu, kes kellelegi ei tee kurja ja kes oma kurja võõrasema viha juurest ära jooksis. Ja sa tahad teda murda, päälegi jõuluõhtul! No seda ei annaks meile Metsakuningas millalgi andeks!

I HUNT

(Süüdlaselt): See oli hää, mu sõber, et mulle seda ütelda jõudsid! Ei teda tohi me puutada jah! (Vaatab Maimut.) Aga ta külmab ju siin metsas magades ära!

II HUNT

Ei tohi me vaest last äratada. Näeb meid, kohkub end haigeks. Üht aga võime ta hääks teha.

I HUNT

Ja mida siis?

II HUNT

Et Metsakuningale teatame.

I HUNT

Seda teeme jah, sõber! Seda teeme.

JANES

(Tuleb kooberdades pahemalt. Sitsib vahetevahel ja tippab jälle, huntidele): Tere õhtust, Kriimsilma-isandad! Mis tarka nõu te siin peate? (Näeb Maimut, kohkunult.) Maimu! Vist teie õnnetu ohver? Ons see mõni temp, kallil ööl vaest tütarlast murda?!

II HUNT

Eks näe ninatarka, kes meid noomima hakkab! Võata ikka enne, ons ta murtud või magab.

Ex bibl. univ. Tart.

I HUNT

(Suurustades): Jah, ons ta murtud või magabl

II HUNT

Aga sa, Haaviku-emand, tulid just parajal hetkel. Sul on hüppamine selge, tippa siis kohe Metsakuninga juure ja teata talle, mida siin näed!

JANES

(Imestunult): Mina, Metsakuninga juure! Kas oled hull pääst? Ei julge mina teda tänasel kallil ööl selle tühise asja pärast tülitadal

II HUNT

Tühise asja pärast! Ons see tühine asi, kui laps metsa ära külmabl Argpüks oled, tuttsaba, nagu sa ikka oled olnud!

I HUNT

Jah, hirmus suur argpüks oled, väetikel

II HUNT

Noh, jää siis tema juure valvama! Me läheme ise.

I HUNT

Aga ole siis vahva mees valvama, et talle midagi halba ei juhtul (Mõlemad pahe-male ära.)

JANES

(Vaatab arusaamatult neile järele): Lähuvad mõlemad ära ja jätavad mind üksinda valvama! Mina, vaene jäneseke, valvaku! Mis kaitsja mina talle suudan olla! (Sitsib ja kuulatab, tippab siis siia-sinna.) Ole ise alati teiste eest põgenemas. Püksid teevad alataasa püüli. (Tippab Maimu ümber ja vaatab teda.) Vaene Maimu, või siis sa jäid siia metsa magama! Kas sa ka külma ei kardad? (Jääb korraga kuulutama, kohkunult.) Mis see oli? Kellegi sammud! Aita ja halasta! Põlved läksid nõrgaks. (Tippab rahutult ja kuulatab jälle.) Ei, sammud mis sammud! Mu pikad kõrvad pole mind veel millalgi petnud. Vaja kõrvale minna, on ikka veidi kindlam. (Peidab enda põõsaste taha.)

(Kaugemalt kostab laul ja pea ilmubki paremalt 4 haldjat. Nad laulavad: „Kallis öö“ (vaata lisa). Lauldes kogunevad magava Maimu ümber.)

I HALDJAS*)

Maga, Maimuke, ja puhka välja vaevaväsimus!

II HALDJAS

Olgu parem su tulevik, sa inimestest äratõugatud laps!

III HALDJAS

Ei ole maailmast hädus ja armastus kadunud, kuigi sa neid seni pole tunnud.

*) Üteldes sirutavad käed välja.

IV HALDJAS

Metsavald on hääde ja õnnetute laste varjupaik. (Lund hakkab sadama. Haldjad laulavad: „Külmetand känd“ (lisas). Viimast salmi lauldes liiguvad tasa ära paremale.)

JÄNES

(Tuleb põõsa tagant välja): Õnneks ei teinud need midagi halba. Aga küll ma kartsin! Põlved värisevad veel praegugi. (Vaatab Maimut.) Küll magab aga kaua! Ehk polegi enam elus? Ja-jah. Mine tea, ehk on külmataat ta juba endale võtnud. Tarvis järele katsuda. (Murrab kuuseoksa ja kõditab sellega Maimu palet. Maimu liigutab end.) Elab—elab — pole viga! Nüüd aga vaja vaadata, kas kriimsilmad ei tule tagasi. (Ära.)

MAIMU

(Liigutab end rohkem ja rohkem ja ärkab): Huu, kui külm! (Tõuseb püsti.) Kus ma ometi olen? Ah metsas, kus ennist uinusin!.. Käes juba öö, olen vist kaua maganud. (Istub kannule.) Aga küll oli ilus unenägul Valged metshaldja laulsid mu ümber. Ja kui kenasti nad veel minuga rääksid! Ei ole kellegi suust sääraseid sõnu enne kuulnud. Oh, kui see polekski olnud unenägu ja nad veel tagasi tuleksid! Aga kas oli see's unenägu? See oli ju nagu ilmsil Küll see oli unenägu. Ilus jõuluöö unenägul!.. (Ohkab.) Jah, jõuluöö! Mis teevad teised? Nad on rõõmsad jõulupuu ümber; nad laulavad, sasivad põhus ja

ootavad kinke. Tuba on soe. Laual kõige paremat ja ahjus särisevad vorstid. (Vaikib siis. Tõuseb püsti. Käega lüües.) Ei maksa mõelda. Meel läheb veel kurvemaks... Aga kuhu tean ma's nüüd öösel minna? Mets on suur ja lai, võib kergesti eksida. Ja ma olengi eksinud, sest kuhugi ei tea ma minna. (Langeb kummuli kannule.) Oh Jumal, Jumal! Miks jooksin ma siia! (Nutab.)

METSAKUNINGAS

(Läheneb aeglaselt nuuksuvale Maimule, vaatab teda veidi aega vaikides, siis paneb käe ta pääle.) Miks sa nutad, mu laps?

MAIMU

(Tõuseb järsku, nagu kohkudes, üles ja tahab ära minna.)

METSAKUNINGAS

(Teda tagasi hoides): Ära karda, laps. Olen Metsavalla valitseja, hääde ja nõrkade isa. Tean, mis sinuga täna juhtus. Tean, miks oled siin külmas metsas ajal, millal teised rõõmuga kallist õhtut pühitsevad... Sa oled hää laps ja ma tahan sind aidata. Tahan sind viia oma kodusse, kus sul on parem kui inimeste juures.

MAIMU

Kus on su kodu, hää Metsakuningas?

METSAKUNINGAS

Ei ole just lähedal, Maimuke, kuid sul ei tarvitse jala käia. Küll mu truud loomad sind kiiresti sinna viivad. (Lööb kepiga vastu maad. Ilmuvad kaks hunti ja jänes.)

MAIMU

(Haarab Metsakuninga käest hirmunult kinni): Ui, hunt, hunt!

METSAKUNINGAS

Ära karda, laps! Ei need tee sulle midagi paha. Nad olidki need, kes sind siit leidsid ja mulle sellest teatasid.

MAIMU

(Imestusega): Nad leidsid mind ega murdnud ära!

METSAKUNINGAS

Ei, laps. Murdjal on parem süda kui mõnel inimesel. Küll murdja teab, keda ta murrab. Ei hammusta koer hääd inimest ega murra teda hunt. (Hundile.) Tulge lähemale, kutsud, ega Maimu teid enam karda.

HUNDID

(Tulevad Maimu juure, asuvad temast kahele poole ja laskuvad põlvili.)

MAIMU

(Neid mõlemaid korraga silitades): Oi kui pehme karvaga te olete. Palju pehmem kui meie Muril. Muri oli hää koer. Minu ainuke sõber Kõrgemäel. Kui ära tulin, jäi ta värava taha nutma. Vist aimas ta õigesti ette, et enam sinna tagasi ei lähe.

HUNDID

Aga nüüd on sul Muri asemel kaks karvast sõpra.

MAIMU

(Rõõmsalt): Jah, nüüd on mul neid kaks.

METSAKUNINGAS

(Naerdes): Kui ruttu see aga läheb! Juba oledki Kriimsilma-isandatega sõber!... Jah, nii see on — hääd sõbrad leiavad end ikka ootamatult... Aga, kallid laps, jõuluõhtu on kiire kaduma. Peame koju ruttama. Päälegi oled sa külmetanud ja võid haigeks jääda. Hakkame siis minema. Jookse esmalt maas, kuni soojaks saad. Küll siis metsakutsud võtavad sind selga. (Hakkavad minema. Maimu huntidega ees, kusjuures hundid tal käe alt kinni võtavad. Metsakuningas järele. Kõik ära.)

E e s r i e.

Kolmas pilt.

Metsakuninga kodu. Puhas ja korralik tuba, nurgapäässete akendega, mille läbi paistab öine taevast ja kuused. Taga keskel kuninga troon: kõrgemal alusel kuuseokstest leentool. Kuninga ees kõrgemal alusel istub Maimu ja vaatab kuninga otsa. Kahel pool trooni kükitavad hundid, kuna jänest sitsib ukse juures. Lava keskel ees seisab kõrge kasepuust kolme haruline küünlajalg, milles põlevad Maimu õnnküünlad.

METSAKUNINGAS

(Istub oma troonil. Tal on kepp pahemas käes, kuna paremat kätt ta hoiab Maimu pääl ja talle jutustab): Nii, mu laps, Metsavald on rõõmu- ja õnneriik. Siin on hädad ja mured tundmatud asjad. Elame sõpruses ja üksmeeles. Isegi kiskjad (näitab huntidele) on meie sõbrad ja aitavad meid, kui nende abi vajame. Jah, Maimuke, kes siia on pääsnud, sel on valud möödas ja kurbus seljataga.

MAIMU

Aga millest te elate siin metsas?

METSAKUNINGAS

Millest me elame? Oi, laps, Metsavald on rikas kõigest. Kõike seda, mida tarvitame, pakub meile loodus rohkel käel. Kuid rikkust me ei tunne ega kogu

tagavara. Seda pole Metsavallas tarvis ega tohigi seda teha, sest meie elu on muretu. (Sirgu ajades.) Inimeste juures on elu teissugune. Sääl on hädasid rohkem kui rõõme, sest nad loodavad ainult rikkusest endale õnne ja jooksevad kui meeletud selle järele. Kuid nende isu varanduse järele ei saa kunagi täis. Omakasu taga ajades on paljud neist pimedad ja kurdid ligimeste hädade ja viletsuste vastu. On maad võtnud üksteise kadestamine ja vihkamine ... Ka süütu ning puhas rõõm hakkab kaduma. — Tänane öö peaks olema rõõmu- ja rahuöö, kuid kahjuks ta pole kõigile seda. Ollakse küll rõõmsad, kuid see on tehtud rõõm, kunstlik tuju tõstmine mürgi abil, mis elu hävitab. Kuid, laps, inimvalla kohta pole see ime, sest nende hulgas on mõndki: häid ja halbu, nõrku ja tugevaid. Inimvalla säädused on avarad ja kõike lubavad, mida Metsavald ei tunne ... Ainult lapsed nende juures elavad meie kombel. Nende rõõm on veel süütu ja puhas. Ja seepärast saab mõnelegi neist osaks õnn tungida Metsavalla saladustesse.

MAIMU

Kui hää ja kaunis siin küll võib olla elu! Metsaisa, ma ei tahakski sinu juurest enam ära minna, sest kõik see, mis siit kaugemal, on mulle valus ja võõras.

METSÄKUNINGAS

(Naeratades): Usun, laps, usun! Samuti on nii mõnigi teine laps ütelnud, kuid ometi on pidanud nad siit tagasi minema.

MAIMU

Kes teised?

METSAKUNINGAS

Ei ole sina esimene minu juures, Maimu. Igal jõuluööl eksib üks või teine laps metsa ja on öö olnud minu pool, kuid nad on pidanud kõik tagasi minema, sest et nad ei olnud siiajäamiseks küllalt hääd.

MAIMU

(Kurvalt): Siis pean ka mina minema tagasi!

METSAKUNINGAS

Ei tea, laps. Ei tea veel midagi selle kohta ütelda. Vaata neid kolme küünalt. (Näitab küünlaid.) Need peavad meile ütleva, mis-sugune laps sa oled ja kas tohid siia jääda.

MAIMU

Aga kuidas nad seda ütlevad?

JÄNES

(Kuulatab teraselt ja läheb välja.)

METSAKUNINGAS

Kuidas nad seda ütlevad, seda räägin sulle kohe. Keskmise küünal on hääduse ja helduse küünal, kuna äärmistest üks on saladuslikkuse - kadeduse ja teine kurjuse-

tigeduse küünal. Kel kaks äärmist rute-
mini otsa saavad ja keskmine kauemi-
ni põleb, selle võib Metsavalda vastu
võtta. Muidugi on küünlad süütamisel
kõik ühepikkused.

MAIMU

(Küünlaid vaadates): Oh peaks mul kesk-
mine küünal põlema kõige kauemini!

METSAKUNINGAS

Loodame, laps, loodame! Sul on ta
juba praegu teistest pikem.

JÄNES

(Sisse tulles): Keegi on väljas, kuningas!

HUNDID

(Hakkavad urisema.)

METSAKUNINGAS

(Imestusega): Keegi on väljas! Kes see
võiks olla? Vahest jälle mõni eksija.

ANU

(Tormab hoolimatult sisse.)

MAIMU

(Tõuseb üles ja hoiab end Metsakuninga varju.)

ANU

(Vihaselts): Siis siin sa, võrukael, oledki! Ära püüa end peita ühtigi! Nägin juba läbi akna, et sa siin oled. Kükitab võõras majas rahulikult istuda, nagu poleks sul, raisal, kodu olemaski. Ei mõista ise koju tulla, tule veel teist otsima. (Vihasemalt.) Missugust vaeva ma su kangekaelsuse pärast pidin nägema! Sina häbematu tüdruk! Kallil ööl lase mööda metsi-maid sind otsides, nii et nahk tilgub seljas! Ja tema, vaata, peidab end su eest veel ära!.. Noh, mida's sa veel ootad?! Mis sa siin veel kõssutad? Kasi koju!

METSAKUNINGAS

(Rahulikult): Naine, sa taltsuta oma kurja keelt, mis on teravam kui ussi hammas! Isegi täna õhtul ei seisa ta sul vagusi. Koeral on oma kong ja karul koobas, ja rästas teeb räästasse pesa. Vares leiab vahtras varjupaiga, öökull õlgedes öömaja ja kulli kodu on kuusikus. Igaühel on oma pesake, väike soe nurgake, mis täna õhtul harilikust soojem. Aga vaenelaps kihutatakse välja; aetakse hangele kül-mama, kuusekännule puhkama... (Ägedamalt.) Ja sa tuled tõreldes küsima, miks ta koju ei tule. Kus on ta kodu? Kas sinu katusealune, kus teda kasevitstega ja kõlavate sõimunimedega toideti... Ei, see ei olnud ta kodu, vaid koht, kus ta pidi elama ja kannatama. Sellest päevast jääb ta aga minu kaitse alla. Võid koju minnal

ANU

(Imestusega): Mis, sa tahad teda enda juure jätta?! Teda, keda ma hällist seniajani olen kasvatanud! Missuguse õigusega? Või ta siis koduta! Ei tea, kus ta seniajani on elanud ja kasvanud, kas metsas põõsa all või? Nüüd, kui tüdruk juba mõnd asja teha aitaks, siis anna ta ära. Õige mul ninatark vanamees! Kes sa õige oled?

METSAKUNINGAS

Olen see, kelle käsku kogu Metsavald kuuleb; kes keelab karu ja hurjutab hunt, kes valvab väikeste väledate laululinnukeste järele, et tugevamad neile liiga ei tee. Olen see, kes mõistab kohut ülekohtuste üle ja annab abi nõrkadele. Ka inimesi karistan ma, kui need oma tigiduses liiale lähevad, ja saadan neile siis metsloomad kahju tegema.

ANU

Või siis see on sinu tegu, et hundid igal aastal meil poole karja ära söövad... Jah, ja selle juure peaksin ma jätma oma Maimu. (Maimule.) Tule ära, Maimu, läheme kojul

METSAKUNINGAS

(Püsti tõustes): Maimu jääb siial!

ANU

(Veel vihasemalt): Või siial! (Läheneb Maimule mõne samm.) Silmapilk tule...

METSAKUNINGAS

(Lööb kepiga tugevasti vastu maad.)

HUNDID

(Kargavad urisedes üles.)

ANU

(Hirmuga): Pai kulla! Pai kulla! Ära saada metsalist mu kallale! Ma lähen kohel! Ma lähen kohel! (Ära.)

METSAKUNINGAS

(Lööb uuesti kepiga, mispääle hundid laskuvad endisse seisangusse. Metsak istub, vaikib veidi aega, vaatab küünlaid, millest kaks äärmist kustunud, ja paneb käe Maimu pääle.) Äärmised küünlad on kustunud. Oled Metsavalda vastu võetud ja jääd minu lapseks.

MAIMU

Täna sind, hää Metsaisa! Tahan sulle hää laps olla!

METSAKUNINGAS

Nüüd tahan tänast kahekordset rõõmu-ööd suure auga pühitseda. (Lööb keppiga paar korda vastu põrandat.) Hääd haldjad, tuge ja ehtige oma öde!

4 HALDJAT

(Tulevad sisse. Esimesel on käes haldja ronn-pääside, teisel valge haldjamantel ja teistel ümmalgi mingisugune kink Maimu jaoks.)

METSAKUNINGAS

(Esimeselt haldjalt haldjakrooni vastu võttes ja seda Maimule, kes ta ees seisab, pähe pannes):
See on haldjakroon, millega võid enda muuta nägematuks inimeste silmadele. (Mantlit selga pannes.) Ja selle haldjamantli abil võid õhkkergelt oma õdedega seltsis üle puude ja põõsaste heljuda ja heljutantsu tantsida... Nüüd oled sa haldjas, nagu need 4 sääl. (Haldjaile.) Noh, lapsed, kas olete oma noorema õega rahul?

HALDJAD

Oleme, Metsakuningas!

METSAKUNINGAS

Siin on aga sulle kauneid kingitusi tänase päeva puhuks. Hoiä neid endale mälestuseks!

MAIMU

Tänaä sind südamest, hää Metsaisa!

METSAKUNINGAS

Nüüd äga häkkame laulemaie, lauluviisi laskemaie, mängides maad matkamaie!

HALDJAD

(Asuvad järgmiselt:)

■ h. □ Mk. ■ h.

○
hald.

● Maimu

○¹ }
○² } haldjad
○³ }

METSAKUNINGAS

(Huntidele): Aga, metsakutsud, mis te ootate? Asuge aga ka mängu.

HUNDID

(Asuvad teiste juure järgmiselt:)

□ Mk.

■ h. ○ hal. ● Maimu

■ h.

○ }
○ } haldjad
○ }

METSAKUNINGAS

Aga kus on Haaviku-emand, meie väle tuttsaba? (Lööb kepiga vastu põrandat.) Hei, Haaviku-emand, siia!

JÄNES

(Tuleb sisse ja jääb Metsak. ette, Maimu ja haldja vahele, sitsima.)

METSAKUNINGAS

Kas sa ei tahagi meie lõbust osa võtta?

JÄNES

Olin õues ühe nutva tütarlapse juures!

METSAKUNINGAS

(Imestusega): Ühe nutva tütarlapse juures!

JÄNES

Nutva lapse juures jah. Ta seisab siin ukse taga ega julge sisse tulla. Ta otsib oma ema.

MAIMU

See on meie Liisi!

METSAKUNINGAS

(Jänesele): Kutsu ta sisse, tuttsabal! (Haldjaile.) Aga te, mu lapsed, jätke seniks mäng! (Huntidele.) Kutsud oma kohale!

(Haldjad asuvad seina ääre, hundid oma kohale ja jänku läheb Liisit sisse kutsuma.)

LIISI

(Tuleb sisse, jääb ukse ette seisma ja nutab.)

METSAKUNINGAS

Mis Liisil viga on? Kuidas sa veel öösel siia juhtusid?

LIISI

(Nutuga): Otsin ema ja Maimut!

METSAKUNINGAS

(End teadmatuks tehes): Otsid ema ja Maimut! Kuhu su ema ja Maimu siis täna öösel läksid?

LIISI

(Endiselt): Mul juhtus väike õnnetus ja ajasin selle Maimu süüks. Ema sai Maimule väga pahaseks, nagu ikka, ja hakkas teda armutult peksma. . . Ja siis jooksis Maimu ära ega tulnudki tagasi. Ema läks teda otsima, kuid temagi kadus.

METSAKUNINGAS

Oi, oi, Liisi, see ei olnud sinust sugugi ilus tegu, oma süüd teise kaela ajada. Kes teab, kuhu siis Maimu läks. Emä käis teda ka siin otsimas.

LIISI

Ja Maimut temaga kaasas polnud?

METSAKUNINGAS

Ei.

LIISI

(Härdamalt nutma hakates): Siis... siis ta ei leidnudki Maimut...

METSAKUNINGAS

Kas sul siis Maimust nii kahju on?

LIISI

(Hekkides): Jah!

METSAKUNINGAS

Liisi, tule siia! (Huntide poole näidates, keda Liisi näikse kartvat.) Neid ära kardal! Nad ei tee sulle midagi kurja.

LIISI

(Läheneb Metsakuningale.)

METSAKUNINGAS

Ära nuta! Pühi silmad ilusasti puhtaks. Sa ei olegi nii halb laps kui esiteks arvasin. Ja võib-olla leiame Maimu veel kustki üles.

LIISI

Aga kust? Õues on juba pime! Ja ma kardan, et ta ära külmab.

METSAKUNINGAS

Eks vaatame esmalt toas ringi ja siis läheme õue otsima. Otsi kord haldjate hulgast! Kes teab, ehk on ta haldjaks muutunud.

LIISI

(Näeb Maimut ja tormab rõõmuga ta juure):
Maimu! Ons see meie Maimu?.. Kui ilus sa oled! Kui ilusad riided sul on!

MAIMU

Jah, Liisi, olen nüüd haldjas! Need riided ei ole kõik. Tule, ma näitan, mis ma veel sain! (Viib Liisi oma kingituste juure.) Sain need Metsakuningalt kingituseks! Teise karbi ma annan sulle. (Metsakuningale.) Kas tohib, Metsakuningas?

METSAKUNINGAS

(Noogutab hääks kiites pääga.)

LIISI

(Karpi vastu võttes): Tänan sind, Maimu!
(Hakkab uuesti nutma)

MAIMU

(Arusaamatult): Aga miks sa's nüüd nutad?

LIISI

(Nutuga:) Sa oled minule nii hää... aga kuidas ma sinu vastu olin! Kas annad mulle selle andeks, Maimu?

MAIMU

Ah sellepärast sa nutad! Ära sellest enam räägi. See on nüüd ammu unustatud ja andeks antud.

LIISI

Ma ei tee enam millagi sulle haiget.
Ka ema peab olema sinule hää.

METSAKUNINGAS

Aga ema ei ole temale hää ja seepärast jääb Maimu minu lapseks ja haldjate seltsi.

LIISI

(Kurvalt): Sa jääd siis siia, Maimul!

METSAKUNINGAS

Jah, nii on sul ja Maimul parem.

LIISI

Võib-olla ehk Maimul, minul aga hoopis mitte. (Nutuselt.) Mul on igav, kui sind enam pole, hirmus igav. Pai kulla-kallis Maimu, ära jää siia! Ka mina tahan nüüd nii hää olla nagu sina. Tule tagasi meie juure! Tule, Maimu!

MAIMU

Liisike, unustad, et olen haldjas, kel ei tohi olla oma soove, vaid kes peab toimima Metsakuninga soovide kohaselt. Räägi temaga.

LIISI

(Metsak. ette langedes): Suur, kallis kuningas, Metsavalla valitsejal! Halasta mu pääle ja luba Maimuke tagasil!

METSAKUNINGAS

Su palve on otsekohene ja südamlük. Ma ei kahtle sinu sõnades ja lubamistes,

kuid sinu ema mõtleb teisiti ja toimib teisiti. Ja enne kui ta pole annud oma lubadusi, olen kurt sinu palveile.

EMA HÄÄL

(Akna taga): Liisi! Liisike, sa siin! Tule ära, Liisi!

HUNDID

(Kargavad urinal püsti.)

METSAKUNINGAS

(Kepi pörutus sunnib neid rahule.)

LIISI

Ema hüüab! Läheme, Maimu!

MAIMU

Ma ei või, Liisi!

EMA HÄÄL

Liisi! Tule sinagi, Liisi!

LIISI

(Kurvalt): Kui sa ei tule, Maimu, siis lähen ma üksinda. (Tahab minna.)

MAIMU

Ei, sa ei lähe! Las' ema tuleb tupp! (Uks läheb tasakesi praokile ja ema tuleb ukse vahele, vaatab hunte ja poetab enda siis vargsi tupp.)

HUNDID

(Korruga ema nähes kargavad urinal üles.)

EMA

(Kohkunult): Uu! Kallis, kulla kuningas, kaitse mind!

METSAKUNINGAS

(Lööb kepiga ja hundid rahunevad.)

EMA

(Kurvalt): Kas ka sina, Liisi, mind hülgad ja siia jääd?

METSAKUNINGAS

(Lastele näidates): Need kaks siin ei lahku üksteisest. Ja et sa oled kurjusega peletanud kodust kasulapse Maimu, siis pead jääma ilma ka tütrest Liisist.

LIISI

(Tahab midagi rääkida, ütleb juba): Ei, ema... (kuid Metsak. sunnib ta vaikima.)

EMA

(On löödud, vaatab tummalt lastele): Oh sa heldene aeg! Või siis ka Liisi! Halasta mu pääle, suur ja vägev kuningas! Ole armuline vaese lesknaise vastu! Anna Liisigi mulle tagasi!

METSAKUNINGAS

Ja Maimust pole sul midagi?

EMA

Miks ei, kuningas! Aga ma ei julgegi paluda teda tagasi, sest olen olnud halb ja ülekohtune talle.

METSAKUNINGAS

See on hää, et tunnistad oma süüd. Aga missugused on su lubadused? Pea meeles, naine, et mis siin mulle lubad, on suurem kui vanne, ja selle murdmine on suureks õnnetuseks kogu sinu majale.

EMA

Oh vägev valitseja, luban olla hää kõigile, eriti oma kasulapsele Maimule. Need kaks on mulle tänasest päevast ühevõrra armsad.

LIISI

(Ema juure minnes): Kui kenasti sa räägid, ema. Nüüd oled mulle palju armsam.

METSAKUNINGAS

Hää! Usun sinu lubadust, naine. Ja nüüd, Maimu, jätan sinu valida, kas kodu või Metsavald.

MAIMU

Kallis, kõrge kuningas, aus ja armas valitseja! Minu tänu on piiritu sulle, sest oled mind arvanud oma hellakeste hulka, tõstnud haldjate ausse, kuid kodu, mu kehv kasvamise kohake, kutsub mind. Ta hüüab mind kurvalt ja kutsuvalt. Olen nõrk ega suuda panna vastu ta kutsele. (Võtab krooni pääst ja annab kuningale.) Armas Metsaisa, võta tagasi mult haldjakroon ja ära ole kuri väikesele Maimule! (Langeb ta jalge ette ja vajutab pää Metsakuninga põlvele. Vaikus. Kustki kostab tasane muusika, mille järele haldjad laulavad Maimule midagi lahkumiseks.)

METSAKUNINGAS

(Pärast laulu Maimu pääd silitades): Ei ole mul põhjust olla sinule pahane, Maimu. Kes kodukutsele kurdiks jääb, sel pole maailmas enam midagi püha. Sinu kodu, kus valitseb nüüd uus vaim, kutsub sind, ja

miks ei peaks sa minema? (Krooni Maimule uuesti pähe surudes.) Jätan sulle haldjariided, et võiksid igal jõuluööl tulla külla minule ja õekestele-haldjatele. Muul ajal sa neid ei kanna.

MAIMU

(Üles tõustes): Tänan sind, kuldaväärt kuninglik isa! (Läheb ema ja Liisi juure.)

METSAKUNINGAS

Ega teilgi, mu õrnakesed, ole põhjust kurvastuseks.

HALDJAS

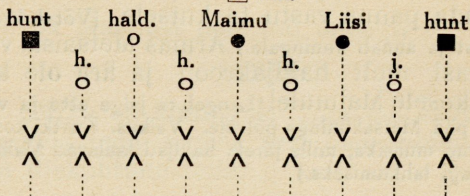
Oh ei, isa! Maimu tuleb ju meid veel vaatama.

METSAKUNINGAS

Nii-siis võime uuesti teha algust. No, asuge siis kohtadele. (Lööb kepiga.)

Mängijad asetuvad järgmiselt:

□ Mk.

Lauldes „Õnnelik aeg“ liiguvad read kordamööda laulu taktis ette ja tagasi, tehes käies kätega hõljuvaid liigutusi. Laulu lõpul jääb Metsak. eest vabaks ja kõik teevad publikule kummarduse.

Eesriie.

Lõpp.

A A

1972

58 756

Hind 75 senti.